

Vijftien dagen na de operatie was de interpositie tussen lever en diafragma geheel verdwenen en het röntgenologisch beeld van de dunne darm zag er normaal uit. Kennelijk was de pneumatosis dus op korte termijn geheel verdwenen, zoals eerder in de literatuur werd vermeld, overeenkomstig het geval van HUSON (1964).

Literatuur: HUSON, A. (1964) Pneumatosis pseudo-cystoides intestinalis. *Ned. milit. geneesk. T.* **17**, 217. — SALTET, J. F. en L. R. VELLENGA (1966) *Ned. T. Geneesk.* **110**, 285.

Zutphen, 2 maart 1966

S. L. H. M. VON DER FUHR

HET VÓORKOMEN IN NEDERLAND VAN TRICHOPHYTON-RUBRUMSTAMMEN, DIE EEN DONKERBRUIN PIGMENT VORMEN IN DE VOEDINGSBODEM

Trichophyton-rubrum stammen die een donkerbruin pigment vormen, behoren — nog — tot de zeldzaamheden: in 1964 vond ik op 130 *Trichophyton-rubrum* stammen géén met de door DE VRIES en CORMANE beschreven pigmentvorming; in 1965: 2 stammen, die door DR. G. A. DE VRIES van het Centraal Bureau voor Schimmelcultures te Baarn werden geïdentificeerd als: *Trichophyton rubrum* (Cast.) Sab.-type, met vorming van melanoïde pigment.

Aan de opgave in bovengenoemd artikel, van dermatofieten die bruin pigment vormen, kan *Epidermophyton floccosum* worden toegevoegd.

In september 1965 ontving ik van collega G. L. KALSBEK, afd. Dermatologie van de Vrije Universiteit, huidschilfers van een man van ongeveer 47 jaar met het klinische beeld van een mycotische aandoening aan de beide voeten, welke dermatose ongeveer tien jaar zou bestaan.

Bij kweken werd een *Epidermophyton-floccosum* stam geïsoleerd, die bij kweken op Sab.-cyclo-hexamide-agar, Sab. glucose en Sab. maltose, op dezelfde wijze als beschreven bij de bruin pigment vormende *T. rubrum* stammen, een via rood, roodbruin tot bijna zwart pigment vormde.

Aan DR. G. A. DE VRIES bleek deze variant niet bekend te zijn, en voor zover wij konden nagaan is deze pigmentvorming bij *Epidermophyton floccosum* tot dusverre nog niet beschreven

De aard van deze pigmentvorming zal nader worden onderzocht.

Literatuur: VRIES, G. A. DE en R. H. CORMANE (1965) *Ned. T. Geneesk.* **109**, 1424.

Haarlem, 7 maart 1966

A. A. BOTTER

SECTIE ZONDER TOESTEMMING

Het verslag van de behandeling van de klacht inzake een sectie zonder toestemming en de beslissing van het College voor Medisch Tucht recht te Zwolle is voor mijn gevoel wat onbevredigend.

Klager (echtgenote van overleden patiënt op wie zonder toestemming harerzijds sectie werd verricht) „kan in dit ingrijpen niet berusten” en roept de verantwoordelijke(n) ter verantwoording. Aangetoond wordt dat inderdaad geen toestemming werd gevraagd. Erop gewezen wordt dat dit een strafbaar feit is (Wet op de lijkbezorging). Betoogd wordt dat de behandelend arts de aangewezen figuur is, die om toestemming moet vragen. Gebleken is verder dat de desbetreffende patholoog-anatoom secties verricht ook al „blijkt hij er mee bekend dat de toestemming door zijn opdrachtgevers niet in alle gevallen wordt gevraagd”. Hij verifieert deze kwestie alleen indien sectie tot het gelaat moet worden uit-

gebreid („zodat de familie erachter zou kunnen komen dat obductie had plaatsgevonden”). Geconcludeerd wordt niettemin dat de patholoog-anatoom geen verantwoordelijkheid heeft voor de vereiste toestemming en dus niet laakbaar is. Merkwaardig doet het in dit verband aan, dat volgens het College de ziekenhuis-directie eventueel wel verantwoordelijk kan worden gesteld. Voor deze directie lijkt mij toch dezelfde argumentatie te gelden, die volgens het College de patholoog-anatoom ontslaat van zijn verantwoordelijkheid: vertrouwensrelatie met patiënt en familie is noodzakelijk voor het vragen van toestemming.

De klacht wordt dan afgewezen, denkkelijk op juridisch-formele gronden: aangeklaagd was degene die de sectie „heeft uitgevoerd” (de bedoeling van klaagster zal evenwel toch wel geweest zijn de verantwoordelijke(n) op het matje te roepen).

Onnodig te zeggen dat het geheel onbevredigend aandoet voor het rechtsgevoel. Als het verrichten van sectie zonder toestemming strafbaar is, dient toch m.i. de patholoog-anatoom die de sectie verricht, zich ervan te vergewissen dat die toestemming is verkregen. Hier doet m.i. niets af aan het feit dat hij zelf niet in de eerste plaats in aanmerking komt om die toestemming te vragen. Ook niet het feit van het in „opdracht” verrichten van de sectie. Een strafbare handeling in opdracht verrichten blijft voor mijn gevoel (tenzij in geval van overmacht) toch strafbaar. En strafbaar is ze zolang de toestemming er niet is, ook al stelt het College dat sectie op zichzelf niet strafbaar is.

In ieder geval lijkt mij bij de patholoog-anatoom toch sprake te zijn van een dermate vergaande „medeplichtigheid” dat van een eigen verantwoordelijkheid in dezen gesproken kan worden.

Literatuur: Gerechtelijke uitspraken (1966) *Ned. T. Geneesk.* **110**, 490.

Wassenaar, 9 maart 1966

L. DE BOER

OOGHEELKUNDIGEN IN DE GRIEKSE ANTHOLOGIE

In het verslag van de door collega W. HARDERS gehouden lezing over „Oogheekunde en eerste stuurman” (1966) trof mij de alinea: „In de 17e eeuw werd nergens over oogziekten gesproken”. Waarbij mijn gedachten teruggingen naar mededelingen over oogafwijkingen en oogdokter (medici ocularii) uit de grijze oudheid.

Voorals MARTIALIS vestigt de aandacht op het feit, dat in het antieke Rome veel medische specialisten werk vonden; onder hen moeten vooral die voor de ogen genoemd worden. Uiteraard beperkten zich de werkzaamheden van deze laatsten — die het zonder brillendoos en oogspiegel moesten stellen — tot het hanteren van de spatel en het appliceren van zalf, met soms opmerkelijk, zij het ook allerminst gunstig resultaat, zoals valt op te maken uit epigrammen der Griekse anthologie.

In een van LUCILLIUS krijgt patiënt DEMOSTRATOS de raad om vóordat hij zich door dokter DION met diens oogzalf laat behandelen (πρὶν σ' ἐναλεῖψασθαι), afscheid te nemen van het goddelijke zonlicht; want... die DION verstaat zijn vak! (εὐσνοπός ἐστι).

In een ander epigram van dezelfde moet dokter SIMON het ontgelden: „Heb je soms een vijand, DIONYSIUS, roep dan nooit over hem de vervloeking af van Isis of van Harpocrates of ook van een god die blind maakt, doch die van SIMON, dan toch zal je zien wat een god en wat SIMON vermag”.